OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2003 Rhif 326 (Cy.47)

ANIFEILIAID, CYMRU

IECHYD ANIFEILIAID

Gorchymyn y Tafod Glas (Cymru) 2003

Wedi'i wneud	- -	*17 Chwefror 2003*
Yn dod i rym	- -	*19 Chwefror 2003*

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig, drwy arfer ar y cyd y pwerau a roddwyd gan adrannau 1, 7(1), 8(1), 15(4), 17(1), 23, 25, 32(2), 34(7), 35(1) a (3), 36(2) a (5), 83(2) a 88(2) o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981(**1**), yn gwneud y Gorchymyn canlynol:

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r gorchymyn hwn yw Gorchymyn y Tafod Glas (Cymru) 2003 a daw i rym ar 19 Chwefror 2003.

(2) Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys i Gymru yn unig.

Dehongli

2. Yn y Gorchymyn hwn—

ystyr "anifail" ("*animal*") yw anifail sy'n cnoi cil;

ystyr "anifeiliaid rhybuddio" ("*sentinel animals*") yw anifeiliaid nad oes ganddynt wrthgyrff i'r clefyd ac a ddefnyddir ar gyfer ei wylio;

ystyr "a'r clefyd arno" ("*diseased*") yw a effeithiwyd gan y clefyd;

ystyr "cadarnhau'r clefyd" ("*confirmation of disease*") yw datganiad gan y Prif Swyddog Milfeddygol bod feirws y tafod glas yn cylchredeg mewn ardal benodol;

ystyr "carcas" ("*carcase*") yw carcas anifail sy'n cnoi cil;

ystyr "ceidwad" ("*keeper*") yw unrhyw berson naturiol neu gyfreithiol sy'n berchen anifeiliaid, neu'n gyfrifol am gadw anifeiliaid, boed am wobr ariannol neu beidio;

ystyr "y clefyd" ("*the disease*") yw'r tafod glas;

(**1**) 1981 p.22.

ystyr "daliad" ("*holding*") yw tir, gydag adeiladau neu hebddynt, lle y cedwir anifeiliaid yn barhaol neu dros dro;

ystyr "y Ddeddf" ("*the Act*") yw Deddf Iechyd Anifeiliaid 1981;

ystyr "embryo" ("*embryo*") yw embryo anifail sy'n cnoi cil;

ystyr "fector" ("*vector*") yw pryfyn o rywogaeth Culicoides imicola neu unrhyw bryfyn arall o'r genws Culicoides sydd, ym marn y Prif Swyddog Meddygol, yn gallu trosglwyddo'r tafod glas;

ystyr "y feirws" ("*the virus*") yw feirws y tafod glas;

ystyr "ofwm" ("*ovum*") yw ofwm anifail sy'n cnoi cil;

mae "peth" ("*thing*") yn cynnwys carcas, embryo, ofwm, semen, porthiant, sarn (llaesodr), tail (tom), gwellt, slyri, teclyn, lloc, clwyd, cerbyd, cyfarpar a dillad;

ystyr "Prif Swyddog Milfeddygol" ("*chief Veterinary Officer*") yw Prif Swyddog Milfeddygol Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig;

ystyr "Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol" ("*Divisional Veterinary Manager*") yw'r arolygydd milfeddygol a awdurdodwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol i gael gwybodaeth am anifeiliaid neu garcasau a'r clefyd arnynt neu yr amheuir bod y clefyd arnynt ar gyfer yr ardal lle mae'r anifeiliaid neu garcasau hynny;

ystyr "semen" ("*semen*") yw semen anifail sy'n cnoi cil;

mae "tir ac adeiladau" ("*premises*") yn cynnwys unrhyw dir, cerbydau (gan gynnwys unrhyw gynhwysydd, ôl-gerbyd, hanner-ôl-gerbyd, carafán neu beth arall a ddyluniwyd neu a addaswyd i'w dynnu gan gerbyd arall), llong, cwch, hofranlong, neu awyren; ac

ystyr "yr Ysgrifennydd Gwladol" ("*the Secretary of State*") yw'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig.

Estyn y diffiniad o "glefyd"

3. Wrth gymhwyso Deddf Iechyd Anifeiliaid 1981 i'r Gorchymyn hwn, estynnir y diffiniad o "glefyd" yn adran 88(1) o'r Ddeddf honno i gynnwys y tafod glas.

Esemptio gweithgareddau a awdurdodir o dan Orchymyn Pathogenau Anifeiliaid Penodedig 1998

4. Nid yw'r Gorchymyn hwn yn gymwys i unrhyw beth a awdurdodwyd gan drwydded a ddyroddwyd o dan erthygl 4 o Orchymyn Pathogenau Anifeiliaid Penodedig 1998 mewn perthynas â'r clefyd.(**2**)

Brechu yn erbyn y clefyd

5. Gwaherddir brechu anifail yn erbyn y clefyd ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol neu Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Gofynion cychwynnol lle gwyddys neu lle yr amheuir bod y clefyd yn bodoli

6.—(1) Rhaid i unrhyw berson sy'n gwybod neu'n amau bod unrhyw anifail neu garcas yn ei feddiant, o dan ei ofal neu sy'n cael ei archwilio neu ei arolygu ganddo a'r clefyd arno —

(a) hysbysu'r Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol ar unwaith; a

(**2**) O.S. 1998/463.

(b) ymatal rhag symud unrhyw anifail i'r tir ac i'r adeiladau, neu oddi arnynt, lle mae'r anifail, ac eithrio fel yr awdurdodir gan arolygydd.

(2) Rhaid i unrhyw berson sy'n dadansoddi samplau a gymerwyd o unrhyw anifail neu garcas ac sy'n dod o hyd i dystiolaeth o wrthgyrff neu antigenau i'r clefyd neu i unrhyw frechlyn ar gyfer y clefyd hysbysu'r Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol ar unwaith.

Ynysu anifeiliaid

7. Rhaid i feddiannydd unrhyw dir ac adeiladau neu unrhyw geidwad sy'n gwybod neu'n amau bod y clefyd gan unrhyw anifail neu garcas yn ei feddiant neu yn ei ofal, pan fydd hyn yn ymarferol, sicrhau bod yr holl anifeiliaid ar y tir ac yn yr adeiladau yn cael eu cadw i mewn.

Hysbysiadau gan arolygwyr

8.—(1) Os bydd arolygydd yn gwybod neu'n amau bod y clefyd yn bodoli ar unrhyw dir ac mewn unrhyw adeiladau, rhaid iddo gyflwyno hysbysiad ar unwaith i'r meddiannydd neu i geidwad unrhyw anifeiliaid ar y tir ac yn yr adeiladau sy'n ei gwneud yn ofynnol—

(a) nad yw unrhyw anifail, carcas, ofwm, semen neu embryo yn mynd i'r tir ac i'r adeiladau nac yn ymadael â hwynt;

(b) llunio stocrestr o'r holl anifeiliaid ar y tir ac yn yr adeiladau a chofnodi, ar gyfer pob rhywogaeth —

(i) y nifer sydd wedi marw;

(ii) y nifer sydd yn fyw ac y mae'n ymddangos i'r meddiannydd neu'r ceidwad eu bod wedi'u heintio â'r clefyd; a

(iii) y nifer sy'n fyw y mae'n ymddangos i'r meddiannydd neu'r ceidwad nad ydynt wedi'u heintio â'r clefyd;

(c) bod y stocrestr hon yn cael ei chadw'n gyfoes i gymryd cyfrif o'r anifeiliaid sy'n cael eu geni ac yn marw ac yn cael ei dangos i'r arolygydd ar ei gais.

(2) Caiff arolygydd drwy unrhyw hysbysiad a ddyroddir o dan baragraff (1), —

(a) yn ei gwneud yn ofynnol bod anifeiliaid ar y tir ac yn yr adeiladau yn cael eu cadw dan do neu ar unrhyw ran penodol o'r tir ac adeiladau;

(b) yn ei gwneud yn ofynnol i'r meddiannydd neu'r ceidwad gydymffurfio â mesurau rheoli fectorau penodedig; ac

(c) yn ei gwneud yn ofynnol i ddifa, claddu, neu waredu carcasau.

(3) Caiff arolygydd milfeddygol neu arolygydd sy'n gweithredu o dan gyfarwyddyd arolygydd milfeddygol hefyd gyflwyno hysbysiad o'r fath i feddiannydd tir ac adeiladau sydd oherwydd ei leoliad, sefyllfa ddaearyddol neu gysylltiadau â thir ac adeiladau lle gwyddys neu yr amheuir bod y clefyd yno (yng Nghymru neu yn rhywle arall) sy'n rhoi sail dros amau fod y clefyd yno, bod y lle'n agored iddo neu fod presenoldeb fectorau yno.

(4) Gellir cyflwyno hysbysiadau o dan baragraffau (1) a (2) os cafodd hysbysiadau eu rhoi o dan erthygl 6 neu beidio.

Pwerau arolygwyr a swyddogion milfeddygol

9.—(1) Pan fydd arolygydd milfeddygol yn arfer pwerau mynediad o dan y Ddeddf i unrhyw ran o'r tir a'r adeiladau y cyflwynwyd hysbysiad mewn perthynas â hwy o dan erthygl 8, caiff—

(a) archwilio unrhyw anifail, carcas neu beth;

(b) gwneud y profion hynny a chymryd y samplau hynny (gan gynnwys samplau gwaed) o unrhyw anifail, carcas neu beth y mae'n barnu eu bod yn angenrheidiol at ddibenion diagnosis;

(c) marcio at ddiben adnabod unrhyw anifail, carcas neu beth; ac

(ch) casglu fectorau a gosod trapiau i gasglu fectorau.

(2) Caiff swyddog a awdurdodwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol neu Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac sy'n gweithredu o dan gyfarwyddyd arolygydd milfeddygol, sydd yn mynd i unrhyw ran o dir ac adeiladau y cyflwynwyd hysbysiad o dan erthygl 8, naill ai y mae arolygydd milfeddygol yn mynd ag ef yn unol ag erthygl 16(c) neu gyda chaniatâd y meddiannydd —

(a) casglu fectorau a gosod trapiau i gasglu fectorau; a

(b) gweithredu'r mesurau rheoli fectorau hynny y mae'r arolygydd milfeddygol yn barnu eu bod yn angenrheidiol.

(3) Caiff arolygydd milfeddygol, drwy hysbysiad ysgrifenedig, a gyflwynir i feddiannydd tir ac adeiladau neu i geidwad unrhyw anifeiliaid ar y tir ac yn yr adeiladau—

(a) yn ei gwneud yn ofynnol i gadw, ynysu, rhwystro neu drin unrhyw anifail;

(b) yn ei gwneud yn ofynnol i ddifa, claddu, gwaredu neu drin unrhyw beth;

(c) yn ei gwneud yn ofynnol i lanhau a diheintio unrhyw ran o'r tir a'r adeiladau neu unrhyw berson, anifail neu beth ar y tir ac yn yr adeiladau; ac

(ch) yn ei gwneud yn ofynnol i feddiannydd, unrhyw lawfeddyg milfeddygol a roddodd sylw i unrhyw anifail ar y tir ac yn yr adeiladau ac unrhyw berson arall fu â gofal unrhyw anifail arall neu a fu mewn cysylltiad ag ef i'w hysbysu am unrhyw anifail arall neu dir ac adeiladau eraill y gall unrhyw anifail o'r fath fod wedi dod i gysylltiad â hwy.

Mesurau pan gaiff y clefyd ei gadarnhau

10.—(1) Wrth gadarnhau'r clefyd, rhaid i arolygydd milfeddygol neu arolygydd sy'n gweithredu o dan gyfarwyddyd arolygydd milfeddygol gyflwyno hysbysiad i feddiannydd pob daliad neu i geidwaid yr anifeiliaid ar y daliadau hynny o fewn —

(a) radiws o 20 cilometr o'r tir ac adeiladau lle gwyddys bod y clefyd yno; neu

(b) unrhyw ardal arall y mae Prif Swyddog Milfeddygol yn ei phenderfynu gan roi sylw i ffactorau epidemiolegol, daearyddol, ecolegol a meteorolegol.

(2) Rhaid i'r hysbysiad hwnnw ei gwneud yn ofynnol i'r meddiannydd gydymffurfio â'r gofynion a nodir yn erthygl 8(1) a chaiff osod gofynion yn unol ag erthygl 9(3) ac ag unrhyw ofynion eraill y mae'r arolygydd yn barnu eu bod yn angenrheidiol.

(3) Caiff arolygydd milfeddygol gyflwyno hysbysiad sydd ag effaith yn unol â'r erthygl hon ar unrhyw dir ac adeiladau nad ydynt yn ddaliadau.

(4) Yn achos hysbysiad cyffredinol a gyflwynwyd yn unol â pharagraff (1) neu baragraff (3), rhaid i unrhyw hysbysiad o'r fath nodi'r ardal y mae'n gymwys iddo, ac mae'n gymwys i bob daliad neu dir ac adeiladau (yn ôl y digwydd) sydd yn gyfan neu yn rhannol o fewn yr ardal a hysbyswyd.

Cyfyngiadau mewn ardaloedd heintiedig

11.—(1) Pan fydd yr Ysgrifennydd Gwladol neu Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn datgan drwy Orchymyn bod ardal yn ardal heintiedig y mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys iddi, bydd darpariaethau canlynol yn yr erthygl hon ac erthygl 12 yn gymwys i'r ardal honno ac eithrio os bydd y Gorchymyn hwnnw yn amrywio neu yn eithrio'n fwriadol.

(2) Bernir y bydd unrhyw dir ac adeiladau sy'n rhannol o fewn ardal heintiedig yn gyfan o fewn yr ardal honno.